

Náš List

Izhaja vsako soboto; ako je ta dan praznik, pa dan poprej. — „Náš List“ ima vsak mesec prilogo „Slovenska Gospodinja“ ter velja za celo leto 5 K. za pol leta K 250. Naročnina se plačuje vnaprej, na naročbe brez istočasno vpisane naročnine se ne ozira.

Uredništvo in upravnništvo je v Kamniku, kamor naj se izvolijo pošiljati dopisi, naročnina in reklamacije. Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi se računajo tristopna petit-vrsta 16 v. za enkrat, 14 v. za dvakrat, 12 v. za trikrat, za večkratno objavljenje nizke cene.

Leto I.

V Kamniku, 24. marca 1905.

Štev. 12.

Naš delavec.

Moči kakega naroda ne reprezentira birokratično uradništvo, ki zatira dostikrat z brezobzirno strogostjo svoj lasten rod, tudi ne par kapitalistov, ki uporabljajo svoje kapitale v izmozganje lastnega naroda, pa tudi ne par teh ali onih dostojanstvenikov, ki se blišče samo za svojo osebo, narod pa stoka zbog njih prej kot slej pod pezo izdatkov — moč naroda temelji v harmoniji ekonomije s trgovstvom, z industrijo in delavstvom. Če so jaki ti faktorji, če vrše ti svoje naloge na višku modernih zahtev, če streme ti za udobnim, popolnejšim, na zunaj ugled vzbujajočim življenjem, tedaj še-le se narod povspne, dviga vedno višje ter pridobiva na ekspanzivnosti. Ekspanzivnost kakega naroda pa je še-le znak njegovega pravega dela. Dokler ostaja narod samo v defenzivi in prepušča še v tem boju točko za točko ekspanzivnemu stremljenju sosednega tujega naroda, dotlej so šance za njegov obstoj slabe. Saj pravimo, da nazaduje, kdor ne napreduje, t. j. kdor se samo brani, že nazaduje, pokazati mora napredek, sicer se bliža poginu — premoč tujčeva bo nekoč le tolika, da bo predrla kordon defenzivnih čet in udarila po narodovem osrčju. Strategično slab načrt pa je, če postavi narod po mejah bojna krдела, ne meni pa se za zdravo jedro. Zdravo jedro še-le bo omogočalo vzdrževati na mejah boreča se krдела.

Kaj pa je zdravo jedro naroda? To je blagostanje naroda, ki imej svojo podlago v zdravih finančnih razmerah in prilični izobrazbi. Nam nedostaja v tem pogledu vsega v vsakem obziru. Ako smo po dolgem spanju, v katerem nas je tujec že potisnil v jako mali krog, pričeli enkrat spodbujati se in bodriti narod k realnemu delu — je to sicer silno pozno, a vendar-le znak, da nameravamo kreniti na drugo pot. Seveda bo ostalo mnogo dobrih nasvetov in spodbujalnih člankov samo na papirju, pa če bo tudi en odstotek tega predruščil razmere, bo že vsaj nekaj.

Če se vprašamo, zakaj ostane pri nas večinoma vsaka pametna ideja — ideja, ki se ne realizuje, je

krivo temu največ to, ker idej na nikogar ne naslovimo; izrazimo jih samo, nihče pa ne ve, ali jo sme ali more vzeti on v roko ter ji dati okostja. Izvira pa to zopet odtod, da nimamo društvenih organizacij tiste vrste, na katere bi mogli apelirati, da se poprimejo ideje; še manj seveda pa imamo v društvi denarja, ki edini proizvede velike načrte. Vsa naša društva so tako malopomembna za preporod naroda, da bi po veliki večini prav lahko prenehala svoje — nedelovanje. V mislih imam tu v prvi vrsti najrazličnejša obrtna društva odnosno tudi zadruge. Kar store te in pa kar bi te storiti morale in mogle — o tem pisati me boli srce. Nekaj veselice, nekaj pevskih večerov, semtertje kak skupen izlet — in društvo se ozira z zanosom na letno delovanje. Tudi stanovanje se je plačalo iz prispevkov!

Sedaj pa si oglejmo člane društev — predvsem delavskih — delavce. Naš delavec je vsega pomilovanja vreden človek. Bogat domačin ga izrablja, tujcu je pravi suženj, sam sebi — proketo bitje. V ničemur in z ničemur zadovoljen životari najnesrečnejše življenje. Dan in noč trpi z nevoljo, je najslabše jedi, pušča trpeti ženo, otroke, stanuje v najslabših prostorih. Prišedši zvečer od dela je truden v dnu mozga. Nikakih besedi nima, s katerimi bi vzgajal otroke, nikakega vzgleda, s katerim bi uplival na celo familio, tužen in čemeren povečerja češče najslabšo jed, popije kozarček žganja, ki naj ga pomiri v bedi, ter se vleže spat, da se zjutraj zarano zbudi v tisti bedi, v kateri je zaspal. Če je tak delavec potem član kakega društva, kaj ga briga društvo, kaj zopet ima društvo od člana? In da je temu v pretežni meri tako, je pri nas golo dejstvo. Koliko pa je tistih delavcev, ki bi razpravljali v nedeljo v gostilni vsaj o svoji stroki. Tega niti ne more, ker mu nedostaja za to potrebnih besedi — tako ubog na besedah menda ni nobeden drug delavec, kakor ravno naš slovenski. O ničemur ne moreš ž njim govoriti, sami med seboj se največkrat sploh o ničemur ne menijo, temveč mečejo sem pa tje prazne besede brez zmisla, brez logike. Če se mu po dolgem času uteše v glavo kak poseben pojem, goni ga in jaha na njem,

pa če mu še toliko obrazložujem, da to še ni vse na svetu.

Ne zadostuje že, če se pridobi delavca kaki stranki, pri kateri bo pač vztrajal toliko časa, dokler bo imela agitacija še kaj vpliva nanj, brž ko pajenja to, bo postal ravnodušen, imenoval se bo člana te stranke, pa sam ne bo vedel, kaj hoče ta od njega in kaj je on svoji stranki. Prišel bo k njemu pripadnik drugega tabora in skušal ga bo dobiti na svojo stran. Nekaj lepih obljub že navadno zadostuje v tem slučaju. Ali vse drugače je, če se delavca potrebno izobrazi, pred vsem v ekonomiji, če se mu zna dokazati spričo neovrženih dejstev tista resnica, na podlagi katere bo vstrajal pri svoji stranki. Potem ne bo več begal od tabora do tabora, ker bo imel v sebi zavest, da nekaj ve in zna — in tako je odvisno od njegove volje, kateri stranki pripada in ne od eventualne agitacije.

Pri nas se mogoče do najzadnjega časa ni mislilo na to, da se izobrazi delavstvo v ekonomičnem oziru in vseh socialnih institucijah. Zato tudi ni naše delavstvo do zdaj še ničesar reprezentiralo, delavec je bil žal izobražencu samo — nekaj „divjak“, katerega se je treba v privatnem občevarju ogibati kot človeka izven vsakega reda, vsake omike, vsakega dostojnega vedenja. In vendar je delavec neobhodno potreben faktor slehernega naroda, ki pridobiva na jakosti toliko več, na kolikor višji stopinji se nahaja delavstvo. Pri nas pa ni delavstvo v čisto nikaki harmoniji s skupnimi težnjami naroda. (Dalje prih.)

Državni zbor.

316. seja.

Na dnevnem redu je debata o Deršatovem predlogu, naj se izvoli izmed poslancev poseben odbor, ki imej nalogo, proučiti razmerje med Avstrijo in Ogrsko.

Debato je otvoril ministrski predsednik Gauč, ki je svaril, da bi se storilo kaj, kar bi moglo zdanjo napetost med obema državnima polovicama poostriiti.

prizore raznolike: kdor je imel listek v žepu in udobno sedel ob vagonem oknu — temu blagor. Ali kaj ta tisočglava množica na peronu, ki ne more poleteti na slovanski jug? Bodisi, da ne dopušča enemu čas, drugemu zopet služba, tretjemu denarne razmere, da bi prisedel k srečnim izletnikom. Tem iskrenejše pozdrave so izročali ostali svojim znancem in prijateljem, da jim prirčno izljubijo mile Slovence in „Nazdar Jihoslované! Pozdravte bratře Slovincel!“ je odmevalo po peronu ko je odhajal vlak.

Noč je bila mila, luna se je zibala na nebu in prej ko smo se do dobra vdomačili v vlaku, prošli smo vinohradski predor; vlak ostavlja „matku zlatu Prahu“ in po rodovitni krajini piha k Hostivarum in Rícanom; za Senohrabi ostavimo Sázavo, na kateri stoji že cele veke zgodovinska straža „Hlaska“. Za kratko preidemo Benešov. Odtod drvi vlak po jednolični krajini h krasno položenemu Taboru. Pred dohodom na taborski kolodvor opazimo globoko pod seboj ribnik Jordán; trepetajoča luna srebri njegovo mirno vodovje; mimo nekoliko za južno Češko prav tipičnih ribnikov po enotvarnih ravninah pridemo, zapustivši mesto Soběslav, k važnemu križišču Veselí-Mezimostí in ob jutranji zori smo v Budějovicích. V glavi se nam vzbujajo spomini na krute borbe Čehov proti Nemcem v tem krasnem mestu: mesto, ki je po veliki večini

Čehi na slovanskem jugu.

Potopisne črtice. Piše Franjo Krašovec.

Čehi se odločijo, da se v mnogobrojnem številu udeležé sokolskega zleta v Ljubljani. — Navdušenje v čeških vrstah. — Priprave za odhod. — V Šulcovi potovalni pisarni. — Odhod iz Prage. — Na potu. — Prihod v Ljubljano.

Kde ve výšich strmých každý tvůj tes,
a v dolínách kvíli zdobena ves
v hře barev a světél pestře se šatí,
kde jezer se hlatě v smaragdech zlatí,
kde slovinský lid tak srdečně milý,
tak bratrský dobrý, nam v ústřety pílí,
nas objímá měkce v objetí lásky,
kde zdraví nás sladce slovinské krásy
tam sokolích křídél sklání se let
tam v domov jak vlastní spěje náš slet!

Karol Pipich.

„Na slovanský jih!“ V majniku l. 1904 je izdal glavni sokolski odbor v Pragi ta iskren poziv in časniki in društva, uradniki in delavci, gospe in gospice, sokoli in nesokoli so ga jeli širiti med dičnim narodom češkim. Takoj so se pričele priprave v velikem obsegu, ki naj bi omogočile sijajno udeležbo češkega naroda ob ljubljanskem sokolskem zletu. Od majnika do julija so se vežbali češki sokoli dan za dnem: sijajno so dokazali Čehi, da so prvi gimnastični narod na svetu! Revnejšim pa bistrim, nadarjenim članom je dovolil glavni odbor brezplačne vozne listke, samo da poleté v čim večjem

broju na slovanski jug. Za nesokole pa je skrbela Šulcova potovalna pisarna v Pragi*, ki je priredila udeležnikom dva posebna vlaka iz Prage v Ljubljano. Za bornih 27 kron iz Prage v Ljubljano in nazaj, kateri češki sokol bi si tega ne privoščil? Kakih 10 dni pred odhodom se je začel naval na Šulcovo potovalno pisarno. Da je g. Šule potrojil za to dobo svoje uradniško osobje, bi mu ne primanjkovalo posla. Tu je bil v modrem jopiču tovarniški delavec iz Smíchova, ki je prinesel svojih grenko zaslužnih 27 kron, da poleti med brate „Slovincé“; tam je stal odvetniški pisar, da kupi i on listek ter ustreže tako svojemu davnemu hrepenenju; zopet na drugem mestu je plačevala gospa doktorjeva svetle cekine, da se popelje do sinje Adrije; in zdajci je vstopil gospod dvorni svetnik, želeč se udeležiti celega potovanja po Adriji, in gospod Šule sam mu je zaistil na ladji posebno kabino.

Že dopoldne 15. julija so prihajale čete udeležencev v Prago. Prvi posebni vlak je imel oditi istega dne ob 8. uri zvečer. Ali naval je bil tolik, da je odšel šele malo pred desetimi. Na kolodvoru si videl

* Vsakemu Slovencu, ki namerava iti na kakšno daljše potovanje, priporočal bi imenovano solidno slovansko podvzetje v Pragi (Ceněk Šule, cestovní kancelář Praha, Havlíčková ulice 1), ki je kot eminentno slovansko podvzetje edino te vrste v naši monarhiji, izdaja „Rundreisebillets“ ter smelo tekmuje z židovskimi podjetji te vrste kakor Cook, Schenker & Komp. itd.

Na to mu je zaklical Schönerer: Na Ogrskem bi se smejal ves parlament, če bi govoril minister tako. Nato Gauč: Mirnost in stvarnost je prva stvar v dosego dobre pravične stvari.

Posl. Axman pravi, da imajo Hrvatje pravico upati na pomoč avstrijskih narodov in da naj ima Ogrska veliko večjo skrb in strah, kakor pa mi, če se res dožene neodvisnost.

Dr. Šusteršič (slov. k. n.) spominja na razmere na Ogrskem. Samostojna ogrska armada bi veljala najmanj 100 milj. kron več, kakor jih stane zdaj in Ogri vedo tudi dobro, kaj pomeni za nje misija Hrvatske, ki bi jo pričela izvrševati baš tedaj, ko bi si zagotovila Ogrska svojo neodvisnost. S tem trenutkom, ko se količjak izpremeni dualistična struktura naše monarhije, dobe Hrvatje svojo svobodo nazaj. Po Berlinskem sporazumljenju je bil dan mandat oprostitve Bosne in Hercegovine Avstro-Ogrski v tisti obliki, kakor jo je imela l. 1867. Kakor hitro pa bi se izpremenilo kaj na monarhistični obliki naše države, potem postane zopet okupacijsko vprašanje aktualno, in kako bi se razvilo, o tem imajo pravico govoriti vse druge države. Če hoče naš cesar porabljeni vsa ta dejstva, potem mu ni nič lažjega, kakor zmagati nad Madjari. Večkrat se je že zdelo, kakor da stoji avstrijski cesar pod protektoratom ogrskega kralja. (Veselost in kliči: zelo dobro!)

Klofač (češ. rad.) potrjuje, da je zdaj Ogrom prvo vprašanje: upeljati madjarščino v armado. Ta skupna armada, ki jo imamo zdaj, je sovražna tako Čehom kakor Ogrom in ni čuda, če je Nemcem toliko ležeče na enotnosti armade, ker s tem imajo zagotovljeno močno ponemčevalno sredstvo. V tem slučaju ne pojdejo Čehi po kostanj v žerjavico. Pa tudi ne za krono. V bojih z Madjari je videla krona vedno le svoje lastne interese. Zaradi družinskih interesov so žrtvovali cele narode. Tega niso občutili samo Čehi, ampak tudi drugi slovanski narodi, kar jih pripada pod ogrsko krono. Ali naj se pokore mar Slovani za pregrehe, ki jih je storila krona, ki nima pred seboj nobenega enotnega načrta ali cilja, ampak stori danes baš kaj nasprotnega, kar je ukrenila včeraj. Ogrom bi moralo biti mnogo na tem ležeče, da postanejo Čehi čim prej samosvoji in močni, da bodo Ogrom tem jačji obrambni val proti Pruski. Da delajo Ogri tako s Slovani, ki jih imajo pod svojo krono — tega so se navadili na Dunaju.

Biankini dokazuje, da ima Hrvatska popolno pravico do samostojnosti. Po pragmatični sankciji ne pripadejo Hrvatje Ogrom, ampak le pod krono Sv. Štefana in po ravno isti pragmatični sankciji imajo Hrvatje enakopravno pravico do vseh koncesij ali prednosti, ki se dovolijo tudi Ogrom. Če dobe ti armada ogrsko, potem jo mora dobiti tudi Hrvatska hrvatsko. Celo revolucionar Lajoš Košut je pisal dne 24. februarja 1859 svojemu sinu — sedanjemu predsedniku opozicijske stranke — kjer povdarja odločno in jasno, da so Hrvatje poseben narod s svojim lastnim teritorijem in če želi hrvatska samostojnost, jo bodo Ogri tudi dali pod pogojem carinske zveze in prostega prometa. Dandanes seveda, če sliši Ogrska ime samostojnost Hrvatske — potem zataji celo svojega Košuta. Zato pa se ne morejo zanašati Hrvatje

češko, je obvladano doslej z vsemi mogočimi, druge gotovo nemogočimi sredstvi, od manjšine nemške. „Však všeho do času!“ pravi Čeh.

Nastopilo je krasno poletno jutro. Z Budějovic prestopimo na najstarejšo železniško progo na Češkem ter na evropskem kontinentu sploh. Prvotno progo je gradil v letih 1825—1828 inženjer Gerstner; posluževali so pri prevažanju konjev. Na progi z Budějovic do Trojanova počela je prva vožnja že 7. septembra 1827. Ostanke stare proge je opaziti pri postaji Cartle (Zartlersdorf).

Z rodovitnih nižav prispeli smo sedaj v krajine gorate. Na desni strani je videti široki lesnati hrbet Kleti, pozneje pa pogorje sv. Tomaža; na levo je krasen pogled na goro Novohradsko. Ostavši za seboj Kaplico se vozimo že po krajih, naseljenih z Nemci. Preko večjih prekopov in mimo nekoliko ribnikov dospemo okoli šeste v jutro k poslednji postaji na zemlji češke vlasti, k Češkemu Heršlaku (Böhm. Horschlag).

Sladeča postaja Sumerava je že na Gorenje-Avstrijskem. Istočasno smo prestopili z območja morja Severnega v območje Črnega morja. Za Cahloveni (Freistadt) v prvo opazimo grad Weinberg. Po divni gorski krajini hiti vlak mimo postaj Kefermarkt, Prägarten k Gaisbachu, kjer se odcepi proga na Linec. V Mauthausenu se pre-

na vitežstvo Madjarov, ampak le na svoje zgodovinske pravice.

Potem se je glasovalo za Deršatov predlog, ki je bil sprejet.

Prihodnja seja je danes na petek.

O gospodarstvu narodov.

Poskus za obrise iz nacionalne ekonomije.

IX.

Kot zgodnjo posledico vedno razvijajoče se trgovine je smatrati ustanovitev bank. Že v 14. stoletju so ustanovili v Benetkah menjalci denarja tudi prve banke. Njih prvi namen ni bil nič drugega, kakor samo sprejemati denar v varstvo. Za to so prejeli gotovo odškodnino od kupcev in trgovcev, katerim so hranili denar.

Toda že leta 1609. dobi Amsterdam svojo banko, 1619. Hamburg in 1694. še London. Veletrgovci so nalagali v kletih teh bank vse svoje prejemke. Te banke so plačevale za nje tudi vse račune. Važno je le to, da so bili v zvezi s temi bankami le prvi trgovci in da ni imela banka tega denarja v svojo razpolago, z njim ni smela imeti nobenih špekulacij ali kaj podobnega. Promet takih žiro-bank je znašal na Angleškem v l. 1899. celih 132 milijard.

Razvile pa so se iz teh sčasoma še **depozitne banke**. Njih namen je sledeči: prejemati denar v varstvo, za kar dobe posebno odškodnino, tako da mora izplačati prejeti znesek v isti višini, kakor ga je sprejela; ta denar, ki ga je prejela, pa ji je na prosto razpolago, s tem dela lahko med tem razne špekulacije, ker se ne gre zato, vrniti prejeto imovino (ki je lahko tudi razna srebrnina, zlatina, žlahtno kamenje itd.) v prvotni obliki, ampak le v prvotni vrednosti.

Velike trgovske hiše pa imajo domenjeno s takimi bankami še **kontokorentno** obveznost: ves denar prejema za nje in izplačuje v njihovem imenu gotova banka.

Koristi, ki jih prinašajo depozitne banke depozentom in običnemu gospodarstvu, so sledeče: s tem da sprejme banka v varstvo imovino trgovcev, jih obvaruje pred nevarnostjo požara in uloma; prihrani jim trud in stroške, ki bi jih povzročila uprava blagajne; obreštuje jim ves denar, ki ga momentano ne potrebujejo in ta denar kroži ves med ljudstvom in pride tako do mnogokratne uporabe.

Jako razvite pa so banke na Angleškem, kjer ima malodane vsak človek zvezo s kako banko. Tako je tudi v Ameriki, kjer se dobe celo hišni posli, delavci in hlapci, ki stoje s kako banko v čerkovnem računu.

Stvar obstoji namreč v sledečem: Vsako večjo svoto, ki jo dobi posameznik, jo nese v svojo banko ali filialo, kjer dobi za to knjižico, v kateri je po 50—200 listkov, čekov, ki jih je mogoče iztrgati iz knjige. Vsak ček ima natisnjene gotove formule. Kdor hoče kaj plačati, izpolni le tak formular in napiše nanj gotovo svoto, ki jo izplača banka tistemu, ki ji pokaže tak list.

Ta naprava je nekaj tako koristnega in udobnega, da si ni želeli že kaj pripravnejšega. S tem je

peljemo preko Donave. Z visočin češkonemških se bližamo alpam. Mimo Sv. Valentina ob desnem bregu reke Anize dospemo do Steyra, kjer je znana tovarna orožja. V alpah smo. V Altenmarktu vstopimo na Štirsko. Preko Selzthalala po dolini Blatne (Palten) k Sv. Mihaelu v murski dolini spemo v veliki naglici. Mimo slikovito položenega Judenburga smo kmalu na razvodju Mure in Drave.

Zdajci pride sprevodnik, ki se z njim zapletemo v prijeten razgovor ter nam pové, da nas je 1030 oseb na vlaku! Lepo število! Vozeč se po zemlji korotanski so Čehi že kmalu za Brežami vpraševali, kdaj vendar pridemo na slovenska tla. Mnogi izmed njih so zopet prav marljivo proučevali knjigo „Výletní listý na slovanský jih.“ (Izletni listi na slovanski jug.) Čehi so namreč izdali prilikom poleta v Ljubljano krasno, s podobami opremljeno knjigo, z opisom slovenskih krajev, narodopisnih kot političnih razmer.

Čim bolj smo se bližali slovenski zemlji, tem večje, mogočnejše valovje navdušenja. Prevozili smo dobršen del slovenskega Korotana, ali nikjer nam ni zadonel sladak pozdrav na uho, nikjer brhke mladence, ki bi zračila rutico v pozdrav. Le tu pa tam v gručah in posamezno so izbuljali radovedneži oči na naš nedogledni vlak. Spiš, Korotane tužni, zakaj tako nevzdravno spiš?

preprečen marsikak ulom in poboj, ker vsakdo ve, da ima njegov bližnji ves svoj denar v banki in doma le prazno čekovno knjižico, neizpolnjeno in brez podpisov — torej neveljavno in ničvredno.

Toda to ima še nekaj ugodnega na sebi. Če da A tak ček kot plačilo svojega dolga B, ni treba, da hiti ta B v banko in si da izplačati na čeku napisano svoto. B da lahko C tak ček kot plačilo, te zopet drugemu itd. Vsakdo se mora le podpisati na drugo stran — kar se imenuje indosament — in to zadostuje.

Vse te posamezne banke pa stoje v medsebojni zvezi, na Angleškem kot „Clearinghouse.“ Promet te zveze je znašal l. 1893. celih 147 milijard K, l. 1897. celo 193 milijard!

Nemiri na Ruskem.

Nemiri na kmetih.

V Lublinski guberniji so ostavili delo poljedelski delavci in pretili poškoditi železnični tir ob Visli. Ravno tako so grozili razstreliti tudi most med Malkimom in Sjedlico. Progo straži vojaštvo.

Napad na stražnike.

V Libavi je napadla šestorica neznanih oseb dva stražnika na eni najbolj obljudenih cest, jima pobrala orožje in enega ranila težko, drugega le lahko.

Nov atentat.

Neznani, morda 25 leten človek je napadel viborskega gubernerja Mjasajedova. Trikrat je sprožil nanj iz samokresa in ga smrtno nevarno ranil. Napadalec, ki je najbrže delavskega stanu so prijeli. Dejal je, da mu je ime Mati Rajnikka. Atentat je izvršil v gubernijski pisarni.

Iz Kavkaza.

Nemiri v Kutajsu se vedno ponavljajo. Posebno vznemirja pojav, da naraščajo nasprotstva med Mohamedanci in med Armenci, posebno pa, ker je med slednjimi mnogo takih, ki so pribežali še pred nedavnim iz Turčije.

Kurska gubernija.

Med puntarskimi kmeti te gubernije je bila raztresena vest, da se je vrnil Steselj z bojišča in da ima pismo od carja, ki mu dovoljuje, da sme pleniti po tem okrožju. To je tudi povzročilo te nemire.

Moskavsko zemstvo.

Zemstvo Moskavske gubernije je sklenilo podati ministru notranjih zadev sledeči predlog na podlagi carjevega reskripta z dne 3. t. m., naj se skličejo posebne konference, ki naj se posvetujejo, kako je mogoče dati tudi ljudstvu pravico zakonodajalstva. Zemstva vsake gubernije in mestni svetniki mest z nad 50.000 prebivalci izberejo iz svoje srede po dva zastopnika in manjša mesta po enega. Ti šele naj volijo posebne deputante v „višjo konferenco“.

Napad na policijskega komisarja.

V Lodzu je ustrelil neznan človek policijskega komisarja in ga težko ranil. Atentatorju se je posrečilo ubežati.

Vendar enkrat! V Trbižu smo! Pa tudi tu zgublja slovenska govorica vedno bolj tal. Bližamo se kranjski meji. Vse se ruva ob oknih. Vsak bi rad prvi zazrl obraze brhkih Gorenjk ter prisluškoval prav od blizu njih oduševljenim pozdravom. V Radečah nam zadoné prvi pozdravi. Potem je šlo mimo naših gorenjskih mest in vasi, dokler se nismo okoli 8. ure zvečer ustavili v Ljubljani. Oduševljeni govor, ki ga je imel starosta češkega sokolstva Karol Pipich iz Chrudima na ljubljanskem kolodvoru, nam je še vsem v svežem spominu. Opis sokolske slavnosti same bi bil preobširen, saj so o tej v polnem obsegu poročale naše novine.

Iz zapiskov popotnika po Sibiriji.

(Spisal Vladimir Karalenko).

II.

Hudičev prst.

(Nadaljevanje.)

Na visokem bregu je peljala ob vodi pot v hribe. Pri „hudičevem prstu“ je zavila cesta malo na stran v majhen prelaz, kjer je bilo tudi nekaj ravnega sveta. To je bil tisti zloglasni kraj, znan po mnogostevilnih hudobijah, ki so jih izvršili tam sibirski ponočnjaki. Na ozkem skalnatem potu ni bilo mo-

Svarjenje pred vstajo Poljakov.

Glavni organ polske socijalistične stranke „Przed-swit“ svari poljsko prebivalstvo pred splošno, neorganizirano vstajo, češ da bi se vsak tak poskus krvavo poplačal.

Henrik Sienkiewicz o poljskem šolskem vprašanju.

H. Sienkiewicz, eden prvih poljskih romanopiscev objavlja v „Slowo Polskie“ svoje mnenje glede poljskih šol na Ruskem. Te so za Poljaka prava groza in nesreča. Narod s tako preteklostjo in slovstvom ima pravico, zahtevati svoje šole. Tudi so neresnične trditve, da je vse to gibanje le delo nekaterih Rusiji sovražnih agitatorjev. Sienkiewicz pravi, kjer ni tvarine, ki bi se unela, tam tudi iskra ničesar ne izda. Ves vzgojevalni sistem mladine v ruski Poljski ni družega, kakor politično sredstvo za brezumno tlačenje in nasilstvo šolske mladine, in ne samo te, ampak v obče: celega naroda sploh. (Slovenci v Trstu!)

Kdo varuje carja?

Ako bi moglo biti življenje enega človeka zavarovano s človeškimi močmi, tedaj bi nikdo ne mogel tako brezskrbno zreti nevarnostim v obraz, kakor car Nikolaj, ki je obdan od orjaškega omrežja dovršenih obrambnih sredstev.

Za varstvo njegovih gradov stoje pripravljeni celi polki, ki bi mogli obvladati armado srednje velike države. Notranji krog izbranih čet se razteza po dvorih in koridorih gradu, v katerem prebiva car. Straže stoje noč in dan pred vsako sobo in so pripravljene vsak hip streljati. A to so le vnanji vidni znaki orjaškega aparata, ki je ustanovljen za varstvo življenja enega samega človega, ki je slučajno vladar največje države v Evropi.

Zelo zanesljiva bran je četa tajnih policistov, katere organizacija je najboljša na svetu. Edina naloga teh ljudi je, zasledovati zarote proti življenju svojega gospodarja in iste preprečevati. Delovanje te tajne čete se razteza čez pol sveta. Oni imajo agente v Londonu, v Parizu, Berlinu, New-Yorku, Chicagu, Buenos Aires-u, celo v Paterzonu in New Jersey-u. Ta tajna policija vzdržuje na stotine ogleduhov v celi Rusiji, možkih in ženskih v vseh slojih ruske družbe, od grofa doli do cestnega pometalca. Vsak hišnik v Rusiji pripada k tej nadzornovalni službi in mora pod težko kaznijo naznaniti prihod in odhod vsakega gosta ali najemnika.

Kadar se vozi car po železnici, se ustavi na isti progi ves drug promet in vsaki košček proge se natančno preišče. Ako se pelje car na izprehod, ga obdaja eskorta kazakov. Vsak teh kazakov je pripravljen pri najmanjšem znaku kake nevarnosti takoj potegniti sabljo ali streljati. Ako se vozi car brez te eskorte in navidezno brez varstva, čuva nad njim tisoč oči tajne policije in skrbe za njegovo varnost. Tudi v tem je del varnostij, da se vozi car z največjo hitrostjo.

V gledališče se poda car še le tedaj, ako mu je bilo po tajni policiji sporočeno, da ni dobil vstopa noben sumljiv človek. Na potovanje se poda le tedaj,

goče naglo voziti, tudi je zakrivalo grmovje ob cesti napadalec. Prihajali smo vedno bližje tej soteski.

„Hudičev prst“ je kazal na nas iz vedno večje bližine in rastel je tja proti nebu, štrleč v temni prostor. Oblaki so hiteli nad njim in zdelo se je, kakor da so se dotikali njegovega vrha.

Konji so stopali počasneje. Srednji je postajal pozoren in oziral se je oprezno na pot. Oba stranska konja pa sta se stiskala ob oje in strahoma prhala. Neenakomerno so zveneli zvonci in njih pritajeno zvenenje je odmevalo ob gladini vode, žalostno se je izlivalo tja nekam in izginjalo je v veliki daljavi.

Naenkrat so obstali konji. Zvončki so zazveneli v kričeče nesoglasje in potem so utihnili. Vzdignil sem se. Nekaj črnega se je premikalo v temnem grmovju. Zdelo se je, kakor da se je oživilo vse grmičevje.

Voznik je pritegnil konje baš v pravem hipu. Tako smo odšli napadu od strani, toda naš položaj je bil nevaren slej kot prej. Obrniti in kreniti v stran je bilo spričo tesnega prostora nemogoče. Hotel sem že sprožiti svoj samokres, kar tako na slepo, toda v tem trenutku sem obstal.

Orjaška postava voznika, ki se je dvignil s svojega sedeža, ta mi je zagrnila razgled na grmovje in cesto. „Ubijalec“ je vstal, podal mi je vajeti in zlezal z voza.

„Stoj,“ je dejal, „ne streljaj!“

ako je vsak meter proge tako zavarovan, kakor je le mogoče človeški moči.

Še nekaj o Gaponu.

Nekemu v Berlinu izhajajočemu listu pišejo iz Petrograda o popu Gaponu sledeče:

Celo vrsto novih pikantnih podrobnosti o popu Gaponu prihaja na površje, odkar je obsojen od sv. sinode in izključen iz ruskega svečeništva. Ta propovednik revolucije je bil izredno goreč „apostelj“ ženstva. Razun svoje legitimne, pri vsakem grško-katoliškem duhovnu obligatne soproge in razun one nihilistične „prijateljice“, katera je ruskemu svečeništvu priskrbela tako lepega člana, nadalje razun one jetnice, za katere „blagor“ je kot jetniški duhovnik tako izborna „skrbel“, da je zapustila ječo kot — nezakonska mati, — ima Gapon še neko „duševno prijateljico“, katero je izvodil iz sirotišnice v Petrogradu, kjer je služboval tudi kot duhovnik zavoda, predno je prišel on sam v ječo „Peressyljnaja Tjurma“. Ta sirota je bila stara komaj 16 let, ko je izginila z Gaponom. Predstojniki sirotišnice so začeli pregledovati njegovo knjigovodstvo in so našli celo reč ne malih računov, ki jih je Gapon v hitrosti svojega bega z deklico „pozabil“ plačati, čeravno so bili vsi vknjiženi med izdatki. — — —

Šlo je v prvič za to, da Gapon plača razna naročila na cerkve, posode itd., katera naročila so bila njemu poverjena. A ta denar je Gapon porabil za razna potovanja s svojo šestnajstletno ljubico in druge veselice. To ni izmišljeno, pravi poročevalec v listu „Der Deutsche“, ker pripovedujem na podlagi zapisnika, ki se je ob izreku prič sestavil v razpravi proti Gaponu.

Seveda se Gapon ne briga dosti za to. On sedi s svojimi nihilističnimi prijateljicami v inozemstvu in sestavlja revolucionarna pisma za — Rusijo. Takih in enakih afer je polno v življenju Gaponovem. In vendar so se našle vedno „uplivne in merodajne“ osebe, ki so mu priskrbele novo službo, ako je prišel „ob kruh“ s svojimi aferami. V tem pa je namreč največja nevarnost za Rusijo, da se ruska inteligenca igra z gorečo žogo — revolucije in v enomer protežira „ženijalne vročerkve“, a se potem čudi, ako jej kak političen umor — odpre oči.

Tako poročilo. Dostaviti bi smeli pač, da Rusija prav gotovo pride do cilja, ki jej ga pripravljajo njeni osrečevalci, ako bodo na čelu „akcije“ stali ljudje, kakor je — pop Gapon!

Koliko je Nemcev v Rusiji.

Po statističnem izkazu notranjega ministrstva v Petrogradu je izkazalo zadnje ljudsko štetje dva milijona Nemcev v Rusiji. Največ je Nemcev v Ruski Poljski in sicer 120.000; mesto Lodz samo ima 110.000 Nemcev, t. j. 35 odstotkov vsega prebivalstva, Varšava ima 15.000 Nemcev. V baltičskih pokrajinah živi 300.000 Nemcev: v Rigi sami jih je 102.000 od 175.000 vsega prebivalstva. V Petrogradu je 60.000 Nemcev. V guberniji Samar ob Volgi živi 200.000 Nemcev. V južni Rusiji jih je 400.000, po neki drugi cenitvi jih je celo 700.000. V Odesi jih je 12.000. — Te številke torej razločno govore, da se Nemcem v Rusiji ne godi preslabo.

Govoril je mirno, pa v glasu, ki bi ga moral vsakdo poslušati.

Nisem mislil na to, ali ga ubogati ali ne — izginila je vsaka slutnja napram njemu. Prijel sem za vajeti in med tem se je bližal moj orjak grmičevju. Konji so sledili sami svojemu gospodu.

Ker je ropotalo kolesje pri vozu, nisem mogel zaznati, kaj se godi v grmovju. Ko pridemo do onega mesta, kjer so bile videti prej tiste premikajoče se postave, je obstal „ubijalec“.

Vse je bilo tiho, samo od daleč, v smeri vrha griča — od tam sem je šumelo ovenelo listje po tleh in čuti je bilo, kako so pokale suhe veje. Očividno so si delali tam ljudje pot skozi šumo. Zdelo se je, da hiti prednji najbolj.

„Kastjuška, ta lopov hiti izmed vseh najbolj“, je dejal „ubijalec“ in vlekel tisto šumenje na uho. „Hoj, eden je vendar še ostal na svojem mestu.“

V tem trenutku se je dvignila iz grmičevja visoka postava in izginila je v gostem lesu, kakor da bi se sramovala sama sebe, slede onim, ki so bili že daleč spredaj. Zdaj je bilo razločevati, kako so hiteli ljudje na štirih krajih po temni šumi.

„Ubijalec“ je pristopil mirno k svojim konjem, popravil jim je opravo in se napravil, da zleze na voz. V tem trenutku se zasvetlika pod „hudičevim prstom“ majhen plamen, nato počí strel, ki je odmeval daleč po zraku. Zadel ni ničesar.

Rusko-japonska vojna.

Med tem ko je stopal do zdaj v ospredje boj na suhem, se zdi da se bo osredotočila kmalu vsa pozornost na morje, kjer šele pade prva in mogoče tudi zadnja resnična odločitev. Roždestvenski čaka še na tretjo eskadro, ker tako je preslab s svojimi desetimi bojnimi enotami, ki jih ima nasproti Japonski, katere brodovje šteje 12 enot. Togo pa križari po morju sem in tja, tako da ni mogoče vedeti, kje se nahaja. Saj so si celo mnenja zaradi ruskih ladij različna: nekateri vedo, da so tu — drugi, da so zopet drugje.

Gotovo je za rusko mornarico zelo težko stališče, ali še slabši je armadi na suhem! Ali naj gre proti Vladivostoku, ali pa še globlje v Sibirijo. V Harbin bo pač preblizu. Res je, da bo minulo nekaj tednov, predno se opomore japonska armada, predno dobi na bojišče novo streljivo in proviant, ali ne bo več dva meseca — morda že prej — in armadi si bosta stali zopet mož ob možu.

Kuropatkin odšel.

Dne 15. t. m. je dosedanji generalissimus ruske vojske na Vzroku general Kuropatkin vzel od svojih čet slovo. Stal je pri odprtih vratih svojega železniskega voza in žalostno gledal na vojake, ki so defilirali mimo njega. Ko je odkorakal zadnji oddelek, je Kuropatkin odvezal sabljo in jo oddal svojemu adjutant z besedami, ki jih adjutant noče ponavljati, a rekel je baje: „Tu je moja sablja, odsekajte mi glavo!“

Kuropatkin je izjavil svoji okolici, da se on ne zaveda najmanjše krivde na strašnem porazu, ker je bil njegov načrt tak, da bi Rusi morali zmagati, če bi bili Japonci tudi v dvojni premoči. Ali njegovi generali ga niso hoteli ubogati in med častnike se je zanesla prava anarhija, vsled česar so se naravnost upirali poveljem. Največ preglavice mu je delal uporni Gripenberg, ki je pričakoval, da postane on generalissimus.

Novi najvišji poveljnik.

Kuropatkin je brzojavil carju, da je dne 17. t. m. izročil generalu Lineviču poveljstvo nad četami na suhem in na morju. S prvo prošnjo (za upokojenje) pa je poslal Kuropatkin še drug brzojav, v katerem prosi carja, naj mu dovoli posvetiti svoje moči kot poveljniku izpraznjenega mesta prve armade. Ob enem se je napravil na pot, kjer ga je dohitela carjeva obvestitev, da ga imenuje res poveljnika te armade. Kuropatkinovo prošnjo je podpiral celo sam Linevič s posebnim brzojavom. Kuropatkinovo postopanje je obudilo v zasebnih krogih veliko spoštovanje pred njim in obenem je tudi zelo umestno, obdržati ga i nadalje na bojišču — le če je ta vest resnična. Proti tem v „Rusu“ priobčenim trditvam poroča namreč „Ruskoje slovo“, da ga je poklical car vzlic temu nazaj, češ, da je zdaj doma zelo potreben.

Kako je pričel Linevič?

Prvo, kar je ukrenil Linevič, je bila opustitev preobširnega generalnega štaba in osrednjih uprav, kar je vedno otežkočilo poslovanje. Ukazal je novo ureditev regimentov in dal občutno kaznovati one, ki so hoteli dezertirati in pa one, ki so hlinili bolezen.

Kakor razjarjena zver je planil „ubijalec“ proti oni skali — tu obstane sredi pota.

„Slušaj, Kostjka,“ je klical z glasnim vznemirjenim glasom, „svetujem ti, da opustiš vse svoje neumnosti! Če si zadel katerega izmed nedolžnih konj, potem se me varuj! Skrij se kamor hočeš, povsodi te dobim!“ ... „Ne streljaj, gospod!“ je dejal ozlovoljen in se obrnil proti meni.

„Pazi se tudi ti, „ubijalec“, sem čul od skale sem nenavaden, zamolkel glas, najbrže le spačeno Kastjuškovo izgovarjanje, „kaj te brigajo tuje zadeve?“

Ta, ki je to govoril, se je očividno bal, da ga ne spozna moj voznik po glasu.

„Vaše blagorodje naj ne preti“, je odgovarjal voznik zaničljivo. „Resnično, vas se nima nihče bati, strahopetni ropni ptiči ste.“

Nekaj minut za tem je bila soteska pod „hudičevim prstom“ že za nami. Srečno smo dospeli na široko ravnino.

III.

„Ubijalec“.

Prevozili smo že približno štiri vrste v nepretrganem molku.

Premišljal sem o vsem, kar se je zgodilo. Voznik je pritegoval med tem vajeti, nato jih polagoma po-

* Zaničljiv izraz za Kastjuška.

Avstrijska vojna atašaja.

Z Mukdenom so padli Japoncem v roke tudi nekateri vojaški atašaji: tako avstrijski, angleški in ameriški.

Zastopnika naše vojne uprave sta bila atašaja stotnik Stanislav Septički in nadporočnik Maksimiljan Čičerič. Dočim se je posrečilo temu priti v Harbin, ni o Septičkem nobenih poročil. Njegovo zadnje javljanje je datirano z zadnjim pretečenega meseca. Zato sodijo, da je padel v japonsko ujetništvo.

Z bojišča.

Z bojišča za sedaj ni važnih poročil. Le toliko prihaja v svet, da se Rusi na celi črti od Tjelina proti Harbinu umikajo in da se med umikanjem ne prestando vrše boji med bežečimi Rusi in zasledujočimi jih Japonci.

Neki angleški list poroča, da so severno od Tjelina pri Suntaju Japonci zaprli Rusom pot, ter da se je vnela velika bitka, v kateri so bili Rusi zopet strašno tepeni. Ruskim zadnjim oddelkom je zaprl pot Nogi. Ruska divizija je v tej bitki izgubila vso svojo artilerijo in municijske zaloge. Japonci so vjeli zopet veliko Rusov.

Tudi iz Petrograda poročajo, da Rusi silno trpe pri svojem umikanju.

Japonsko topništvo hiti zahodno proti železnici, da jo razdere.

Tudi pri Senhvasiengu se je vršila krvava bitka, v kateri so bili Rusi pobiti do zadnjega. Rusom je poveljeval general Soboljev, ki je sam nevarno ranjen in je v rokah Japoncev.

Dne 16. t. m., tako poroča maršal Oyama, so japonske čete vztočno od reke Liaho razbile osem ruskih eskadronov, ki so imeli seboj topništvo, na kar so Japonci zasedli neko višino na severu Tjelina in na desni strani reke Liaho ter od tod obstreljevali umikajoče se Ruse, katere so docela pobili. Londonski listi vedo poročati, da so Japonci na svojem desnem krilu vjeli veliko Rusov in zaplenili mnogo živil in vojnih potrebščin. Desno krilo hiti proti Kirinu, kjer upa zajeti sovražnika in ga pobiti.

Linevičevo poročilo.

Novi poveljnik mandžurske armade poroča, da ni imela druga armada že več dni nobenega boja ali pa praske. Poročil o prvi in tretji armadi še ni dobil, pač pa se v celoti vse tri armade polagoma proti severu umikajo in da ni slišati, da bi se zapletli kje z Japonci v boj. Imel je tudi priliko pregledati nove čete, ki so dospеле iz Rusije, njih razpoloženje naj bo izborno.

Vojna se nadaljuje.

Vojni svet v Carskem Selu je sklenil vojno nadaljevati za vsako ceno do popolne zmage. Dosedanji porazi za vojno nepripravljene Rusije so le dokaz, kako se je treba pripraviti, da Rusija zmaga. Na predlog generala Dragomirova pojde na bojišče vse aktivno vojaštvo, za obrambo v domovini pa se osnujejo črnovojniški zbori.

Mandžurija zopet kitajska.

Važna posledica japonske zmage pri Mukdenu je danes obelodanjeno dejstvo, da je kitajska vlada za Mandžurijo imenovala že podkralja Šao Erh-hen-a,

puščal, kakor je pač hotel imeti, da so šli konji. Na posled sem prišel:

„Hvala, prijatelj. Da bi ne bilo tebe, ne vem, kako bi bilo zdaj z menoj. Hvala ti, prijatelj!“

„Ni, da bi se zahvaljeval.“

„Kako to? Ali me nisi rešil iz rok te divje tolpe?“

„Da res, divja, brezbožna tolpa je to!“

„Ali jih poznaš?“

„Kastjuško poznam, saj ga pozna že vsak otrok. Tudi tistega kupca sem videl že prej. Tistega pa, ki mi je prišel nasproti, tega še nisem nikdar videl. Le pomisli! Zaupal je Kastjuški in me zato počakal. Ali Kastjuška ni eden takih. Vedno prvi, kadar je treba bežati ... ali ta je bil res drzen!“ ...

Nato je molčal.

„Ne, ta ni bil prej med njimi, je dejal tiho in zmajal z glavo. Kastjuška si ga je najel kje med potjo. Ta ujeta je duhala plen — ti prokleti!“ ...

„Zakaj se pa tebe tako boje?“

Voznik se je nasmehnil:

„Zakaj se me boje? Enemu izmed njih sem pomagal svoj čas v grob.“

Zadržal je konje, okrenil se je na svojem sedežu in mi dejal: „Poglej tja proti soteski — od tu se jo lahko razloči. — Poglej! Da, tam na tistem prostoru,

ki se nemudoma poda v Mukden. S tem imenovanjem nastopi Kitajska zopet svojo faktično posest Mandžurije, katero jej je ruska diplomacija znala začasno preprečiti.

„Sveta vojska“?

Nemški časopisi javljajo poročila iz ruskih virov, da namerava razglasiti car vojno proti Japoncem kot „sveto“, kar naj bi imelo ta efekt, da bi posegli prebogat samostani v svoj žep in žrtvovali nekaj svojega ogromnega imetja v vojskine namene. Sam samostan sv. Trojice naj ima premoženja v zlatu nič manj kakor za 700 milijonov rubljev.

Kapitan Klado.

V nekem ruskem listu priobčuje kapitan Klado oster članek, v katerem obsoja vlado.

Pravi, da je bila velika nezmisel, da je Rusija hotela utrditi svojo moč na daljnem Vztoku, zdrobiti Japonsko, vzeti Mandžurijo in zagospodovati čez vztočno Azijo, — pa za vse to ni bila najmanj pripravljena. Graditi nova mesta Daljni, Port Artur, Vladivostok in jih oskrbeti z modernim napredkom, je delo miru, ki je stalo Rusijo milijarde, — vse to je zdaj izgubljeno in Rusija naj gleda, kako bo vse to plačala.

Vse kaj drugega pa je voditi vojno in izpeljati visokoleteče načrte. Za to treba izurjenega vodstva, enotnosti in narodnega navdušenja v armadi, slepe pokorščine in pred vsem močnega vojnega materijala, pa dobro poznanje sovražnikovih lastnosti in njegovih načrtov. Vsega tega danes v Rusiji ni, in vendar si je upala Rusija izzivati vztočno-azijska plemena v boj na življenje in smrt — plemena, ki so bila izborno pripravljena in organizovana od — evropskih sovražnikov Rusije.

Takim razmeram je moral slediti poraz Rusije in njena sreča bode, ako ti porazi ne postanejo celo usodepolni za njen — obstanek.

Za ta članek je dobil kapitan Klado lepo nagrado s tem, da mu je vlada njegove dosedanje dohodke skrčila na četrti del.

Baltiško brodovje.

Brodovje admirala Roždestvenskega je zapustilo Nossi Be in je odplulo ne ve se kam. Sluti se, da se bo vršila nekje na odprtem morju velika pomorska bitka. Angleški „Daily Cronicle“ ve poročati, da je mornariški ataše, fregatni kapitan Schwenk, zapustil Port Said, da se odpravi v Džibuti. Ta dogodek se spravlja v zvezo z dejstvom, da so se premogovne ladje uprle, dajati brodovju Roždestvenskega premog. Schwenk se nadeja, da se mu posreči skleniti z ladjami novo pogodbo.

Izjave odličnih Japoncev.

Japonski ministrski predsednik je imel na nekem shodu finančnikov govor, v katerem je dejal, da bo težka stvar Ruse popolnoma poraziti. Za to bo treba soglasenja celega naroda in večletne vojne. Dosedanje zmage visoko nadkriljujejo nade Japonske pred vojno in dajo upanje, da Japonska doseže več, nego si je prvotno mislila. Nagovarja bogataše, naj podpirajo dobro stvar Japonske po vseh močeh.

Japonski odličnjak baron Sujemacu pravi, da bo Japonska nadaljevala vojno, dokler Rusija ne bo prosila za mir. Potem pa bo zahtevala vojno od-

vidiš tam, kjer se prostor malo razširi, tam sem pobil človeka ... do smrti.“

Zdelo se mi je, kakor da se mu trese glas, ko je dejal te besede, tudi se mi je dojmilo, kakor da sem mu bral iz oči, ki so se svetlikale le prav slabo v prvem jutranjem svitanju, izraz globoke žalosti.

Trojka je stala na vrhu gričevja. Moja pot je šla proti zapadu. Zadaž za nama se je razločevala velika skupina gorovja, obrastenege z gozdovi, in tam je štrlela v zrak ogromna skala, kakor iztegnjen prst — zdel se mi je prav blizu.

Tu na vrhu pogorja nas je oveval svež jutranji zrak. Konje je mrazilo in zato so prhali in zbijali z zadnjimi kopiti ob tla. Srednji konj je hotel v stran, toda z enim potegljajem ga je imel voznik zopet nazaj, sam pa je zrl pozorno v smeri one soteske.

Potem se je nenadno obrnil, pritegnil je vajeti močnejše, vzdignil se je, zabrlizgal — konji so poskočili in podili so se kakor vihar iz gore v dolino.

Bila je divja vožnja. Konji so napenjali ušesa in dirjali so smrtno prestrašeni. Voznik jih je pri-ganjal k vedno hitrejšemu teku ... Visoko v zrak je odletavala prst izpod koles, zdelo se je, da nama hiti drevje in grmičevje le nasproti in zaostaja za nami, kakor da je padlo pod ostrino kose.

Ko pridemo v dolino, je šlo zopet počasneje. Iz konj je kar puhtelo, zlasti težko je sopihal srednji,

škodnino, kakoršno bo le hotela. To bo za kazni, ker je raztezala svoje roke preko Japonske na Vztoku.

Iz 45 milijonskega naroda zmore Japonska v skrajnem še en milijon vojakov, ki bodo v dveh mesecih izborni izvežbani. Ti ljudje gredo navdušeni v vojsko, med tem ko je zašla v rusko armado anarhija, — po kom, to jih ne briga.

Tudi denarja ima Japonska dovolj (?), da lahko nadaljuje vojno še leta dolgo.

Japonska noče moraličnega ponižanja Rusije, ampak hoče trajen mir in priznanje pravičnih zahtev.

Temu nasproti se jako značilno glasi neko japonsko poročilo, ki pravi, da ako bo Rusija nadaljevala vojno, bodo japonske armade korakale tudi v Sibirijo in japonsko brodovje pride bombardirat — Petrograd.

To bi bilo potem pač „moralično ponižanje Rusije!“

Bojna strast na bojišču.

Na pol divji Japonci so v vojni z Rusijo že večkrat pokazali svojo nevkontljivo divjost, s katero so zopet izzvali srd ruskih vojakov.

Do kakšne besnosti je večkrat priklopela bojna strast Japoncev, to so zadostno dokazali navali na Port Artur in v poslednjem času boji ob Šahu v Mandžuriji.

O tem piše neki ruski vojak v svoj dnevnik o priliki, ko so Rusi zopet in zopet zavzeli Putilov grič. Ko so Rusi v temni noči prodrli celo do utrdbenih jarkov Japoncev, se je začelo neusmiljeno mesarjenje z bajoneti in kopiti pušk. A na svoje bajonete se Japonci niso dosti zanesli, ker so jim puške pretežke. V okopih pometali so se todaj na tla, grabili Ruse za noge in jim izpodnašali tla, na tleh pa so se vrgli liki divjim mačkam na nje ter jim pregrizli vratove. Obojestranska divjost je šla na nekatere kraje tako daleč, da so se ljudje, ležeči v celih kolobarjih na tleh, davili z rokami in ako niso mogli ganiti rok, pljuvali so si v obraz, trgali z zobmi po licu, nosu, ušesih itd., pri tem pa kleli, sikali in kričali ter se obkladali z najostudnejšimi priimki. To so bili trenutki, ko je človek pozabil, da je človek, ko je poznal samo eno: strast in željo po uničenju bližnjega. To je ona strašna, odurna stran vojne, ki je ne olepša ne pero zgodovine, ne čopič bojnega slikarja!

Mir.

List „Leipziger Neueste Nachrichten“ ima neko poročilo iz Petrograda, ki pravi glede miru: Vkljub oficijoznim zatrdilom o nadaljevanju vojne, se vendar govori tu o miru in sicer na merodajnem mestu. Vojaske krogi, ki so za poraz Kuropatkinov vedeli že naprej, so mnenja, da je nujno potrebno skleniti mir, drugače pride v nevarnost cela Sibirija. Ti krogi so prepričani, da izvežbanje armad ne more omogočiti nadaljevanje vojne. Tudi v finančijelnem oziru vlada v Petrogradu velika potrlost. Mesto ene milijarde frankov je Rusija dobila na Francoskem le 600 milijonov frankov. Še en poraz bi kredit popolnoma omajal.

Vzroki ruskih porazov.

O teh vzrokih pišejo razni krogi različno. Da bo mogoče čitateljem predočiti popolno sliko, podamo naj v prvo poročilo o položaju armad okrog Mukdena.

pa tudi stranska sta se tresla, prhala in nemirno premikala ušesa. Polagoma pa so se pomirili ... Voznik je popustil vajeti in svoji živali pogumno prigo-varjal:

„Zmirom, korenjaki, zmirom, počasi! ... Ne boj se ... tu ta konj“, je dejal, obrnivši se k meni, „žival je, ki ne ume govoriti in vendar razume nekaj. Kadar le pridejo na vrh hriba in se ozrejo malo na okrog, potem jih ne moram več pridržati — slutijo moj greh!“

„Mogoče je res tako“, sem odgovoril, „ali to pot si jih pritegnil sam.“

„Jaz? Kaj je mogoče? Vendar, mogoče je res tako. O gospod, da bi ti vedel, kaj teži mojo dušo!“

„No povej, potem bom vedel.“

Ubijalec se je obotavljal.

„Dobro“, je dejal po kratkem molku, „vse ti povem! Hu, vi dragi, le hitite, ničesar se ne bojte!“

(Dalje prih.)

Oplenjena ruska pošta. V Besarabiji so kmetje oropali rusko pošto in vzeli denarna pisma v vrednosti 1.025.000 rubljev.

Orožnik — župan. Občinski svetovalci 1600 duš broječega mesteca Kriewen na Poznanjskem so izvolili orožnika za župana. Izvoljen je bil skoro soglasno, dokaz, da je bil zelo priljubljen, kar navadno orožniki niso. Zmagal je nad 91 tekmei, ki so se nadejali te časti.

Na zapadnem krilu je početkom februarja general Nogi izpeljal velikansko obkoljevalno akcijo proti desnemu ruskemu krilu in se je s svojimi četami približal cesarskim grobovom v Mukdenu. K Nogijevi armadi se je priklopila proti jugu armada generala Oku. Oba generala sta obrnila svoji fronti proti vzhodu in sta prodirala proti Mukdenu. Njima nasproti je stopil od ruske strani general Kaulbars z drugo armado in se je deset dni krepko upiral, končno pa je bil vržen nazaj.

V središču je na ruski strani stal general Bilderling s tretjo armado. Njemu nasproti je stal general Nodzu. Na vztočnem krilu se je boril general Linevič s prvo armado proti četam generala Kuroki-ja.

V pokritje levega boka je bil postavljen general Rennenkampf z divizijo konjenice.

Med tem ko je Nogi severozapadno čedalje bližje prihajal k Mukdenu, je mogel Kuroki Ruse siliti čedalje bolj proti Fušunu, tako da je nastala nevarnost obkoljenja ruske armade od obeh strani. V tem trenutku je dal Kuropatkin povelje za umikanje. Takoj v začetku umikanja je nastopil strašen vihar (tajfun), ki je pridrl od juga in sipal ruskim vojakom cele meteže prahu v oči, da niso videli niti pedenj pred seboj. Ta elementarni dogodek je bil prvi in glavni vzrok ruskega poraza. Japonci so ta vihar izkoristili, da so pri Felingju prodrli ruske čete med 1. in 4. armado in jih vrgli nazaj.

Kot nadaljni vzrok se navaja dejstvo, da je Kuropatkin na svojem umikanju pričakoval iz Evrope 120.000 mož pojačenja, s katero močjo bi bil iznova lahko udaril na sovražnika. V Petrogradu so bili tudi mnjenja, da morajo biti te čete že v Mukdenu. Ali vsled neke nesreče (??) (ki se pa trdovratno prikriva) na transsibirski železnici bile so te čete cela dva tedna zadržane.

Japonci so za to „nesrečo“ dobro vedeli in jo porabili v to, da so pospešili svoj veliki napad.

Po drugih verzijah je bil vzrok porazu tudi ta, da Rusi niso imeli (?) dovolj ogleduhov, ki bi bili pravočasno sporočili o nenadno hitrih pojačenjih sovražnika in o končni njegovi premoči. Istotako je vsled tega nedostatka Ruse presenetila strašna novica, da so Japonci prodrli 1. in 4. armado.

Med drugimi vestmi je razširjena tudi ta, da je Kuropatkin mesto v Mukdenu hotel utaboriti se pri Tjelinu, kjer so ruski inženirji napravili mogočne utrdbe. Tjelin kot središče vojnih operacij bi bilo težje zavzeti nego na prostem ležeč Mukden. A v Petrogradu so na vsaki način zahtevali, da se drži Mukden in to da je provzročilo poraz, ki je postal usoden za vse nadaljne vojevanje.

Sicer pa se nam o pravih uzrokih poraza obetajo še zanimiva razkritja.

Inozemski zdravniki na bojišču.

Vladno rusko obvestilo dovoljuje slušateljem — moškega in ženskega spola — četrtega letnika medicine, da gredo na bojišče, pa tudi takim inozemskim medicincem, ki se morejo izkazati z diplomo kakega vseučilišča.

Obe državi iščeta posojila.

Pogajanja Rusije za posojilo so se razbila vzpričo neugodnih poročil z mandžurskega bojišča. Francoski bankirji so že odpotovali iz Petrograda. — Japonska pa išče posojilo na Angleškem in v Ameriki. Podpredsednik japonske banke Takahaski meni celo, da bi prevzele del posojila celo nemške in belgijske banke.

Homatije na Ogrskem.

Nekemu časnikarju je izjavil grof Andrassy po avdijenci pri vladarju, da je položaj skrajno resen; vsakršno upanje, da bi se razjasnil, je izginilo. Po njegovem mnenju pričakovati je nedoglednih zmešnjav. Ogrski opozicijski listi pišejo zelo bojevito ter izjavljajo, da se ne boje absolutizma.

Dne 23. t. m. je bil pri vladarju Tisza in mu priporočal, naj ponudi sestavo novega ministrstva Wekerlu. Na ta dan je bil tudi političen dvorni diné, na kateri so bili povabljeni tudi trije poslanci Košutove stranke.

Kdo bo ministrski predsednik, se še ne ve. Kombinacije so različne in se imenuje v prvi vrsti Khuen Hedervary, potem Burian, nekateri pa govorijo celo o diplomatu Engelsmüllerju, došlem iz New Yorka.

Dvoreznost Nemčije.

V pruskem državnem zboru je socialni demokrat Vollmar stavil resolucijo, da naj Nemčija odpove pogodbo o medsebojnem izročanju zločincev, ker da je nehal čas, ko naj Nemčija opravlja krvnika za Ru-

sijo. Državni kancelar grof Bülow pa je odgovoril, da se ne sme misliti, da je Rusija že prenehala biti velesila in da bo kot taka brez dvoma dobro prebila sedanjo krizo. Nemčija pa nima nobenega vzroka delati Rusiji kake neprijetnosti in bo nadaljevala svoje prijateljsko razmerje napram Rusiji.

Tej izjavi nasproti pa je jako značilno, kar je na shodu poljske konservativne stranke govoril predsednik „Krakovske akademije znanosti“ grof Stanislaw Tarnovski, ki je z vso odločnostjo poudarjal, da je vseh nemirov vsaj na Rusko-Poljskem kriva edino le Nemčija. Prusi se vesele ruske nesreče in čakajo samo pretveze, pod katero bi mogli pruski polki udreti v Rusko-Poljsko in jo anektirati. Prusija hoče priklopiti k svoji državi tudi Rusko-Poljsko. V dokaz temu ni le vehementno nemško naseljenje v tej deželi in nemška propaganda, rovanje socialne demokracije, ki dobiva življensko moč iz Prusije, marveč to dokazujejo tudi zemljevidi, ki jih kažejo v Nemčiji učencem v šolah in na katerih je naslikana Rusko-Poljska kot — pruska dežela. „Norddeutsche Allgem. Zeitung“ se zaradi tega govora hinavsko jezi in pravi, da izvajanja grofa Tarnovskega niso resnična.

No, dvoreznost Nemčije v njenih vladnih organih pa najbolj razkrivajo one vrste pruski listi, ki pišejo, da je Nemčiji le v korist, ako se oslabi vojna moč Rusije, da ista izgubi precej od svoje — nevarnosti na nemški meji!

Balkan.

Turčija se neprestano pripravlja na vojno. V Skoplje, Monastir in na druge kraje ob bolgarski meji pošilja brzostrelne priprave. Vendar gre oboroževanje počasi od rok, ker Turčija nima denarja niti za svoje notranje potrebe, kaj-li še za vojno!

Napetost med Bolgarijo in Turčijo je od dne do dne večja. To napetost še pospešuje obojestransko časopisje.

Poučeni krogi trdijo, da vojna ni več daleč.

Prebivalstvo Makedonije.

Generalni inšpektor Hilmi paša je dobil povelje, da izpelje ljudsko štetje, ki se zdaj vrši po celi Turčiji, tudi v makedonskih vilajetih. Uspehi zadnjega ljudskega štetja v Makedoniji so glasom poročila v „Poln. Korr.“ iz Carigrada sledeči: 557.734 Bolgarov, 30.116 Kuzovlahov, 167.601 Srb, 647.962 Grkov, 1.720.007 mohamedancev in 48.270 judov. Ako so te številke, posebno kar se tiče slovanskega prebivalstva, zanesljive, se ne ve.

Štajersko.

„Štajerc“ ali „Knjige družbe sv. Mohorja“.

Značilno za „politično vrednost“ ptujskega „Štajerca“ je pač, da ga zagovarja nemška „Vahtarica“. To ga popolnoma označuje! V Zakužah se je pripetilo, da je 16 letni mladenič Arnuž ubil svojega očeta. „Südsteierische Presse“ poroča, da je sodna preiskava našla na Arnuževem domu veliko zvezkov „Štajerca“, iz česar sledi, da je čitanje tega revolver-lista moralno pokvarilo mladeniča.

Zdaj pa prihaja „Vahtarica“ s trditvijo, da je omenjeni list lagal, da na morilečevem domu niso našli nobenega „Štajerca“, pač pa več zvezkov knjig družbe sv. Mohorja. To da potrjujejo avtentične informacije.

Namen posvečuje sredstva!

Kake vrste so „avtentične informacije“ prusaških hujskačev v Celju, je že znano. Znano pa je tudi, kake vrste pisava je v „Štajercu“, katerega izdajajo vsenemški hujskači na slovenskem Štajerskem, in kaka je pisava v knjigah družbe sv. Mohorja. Kdor se hoče o tem prepričati, ne potrebuje „avtentičnih informacij“, marveč treba mu je le čitati „Štajerca“, pa bo takoj vedel, da taka pisava, kakoršna je v tem umazanem listu, je zmožna moralno pokvariti najboljšega človeka, ako jo stalno čita. Prav nobeno čudo ni, ako bi se bil mladi Arnuž nalezl v „Štajercu“ strupa, ki mu je pokvaril srce in dušo in ga vsposobil za tako nesrečno dejanje. Saj ta list izhaja z namenom, da demoralizuje slovensko ljudstvo in je preustroji za svoje namene. V to svrhu se ga tiska 14.000 izvodov — kakor sam trdi — in se ga cele zvežnje pošilja na dom vsakomur, ki ga hoče pod streho. Popolnoma naravno je, ako so ga našli tudi pri morilecu Arnužu! In ko se pokažejo žalostni nasledki čitanja ostudne, razburiljive in vsestranske kvariljive „Štajerčeve“ pisave, pa je „Vahtarica“ hitro pripravljena in podtakne te nasledke čitanju knjig družbe sv. Mohorja, ki so prusakom trn v peti! Resnično je, da knjige družbe sv. Mohorja še niso

zapeljale nikogar k umoru in renegatstvu, „Štajerc“ pa najbrže že!

Slomšekov dom v nevarnosti. Nemci si zelo prizadevajo, da bi dobili v roke rojstni dom slovenskega vladike in pesnika Martina Slomškega. Dajali so že 46.000 K, a lastnik hoče 60.000 K. Nemci skoro gotovo ne odstopijo od te „kupčije“, ker jim gre za politično ponižanje Slovencev. Poslednji se kar nič ne ganejo, da bi Nemcem odvzeli ta važen kos slovenske zemlje. Ko pa Nemci dobe Slomšekov dom v svoje roke, to bo potem krohotična „Vahtarica“ in njenih somišljenicah o inferiornosti Slovencev! In ti listi bodo — žal — govorili resnico.

Koroško.

Volkovi v ovčji koži.

Na Koroškem se nahaja neko društvo, imenovano „Der Bauernbund“, čegar glasilo je list „Die Bauernzeitung“. Prvi ko drugi si na vse kripnje prizadeva, da dvigne blagostanje koroškega kmeta. Pred očmi pa imata bolj slovenskega nego nemškega kmeta, ker „Bündlerji“ so tudi eno izmed tistih nemških sredstev za ponemčevanje našega naroda na jugu države. A ti ljudje so podobni komedijantu, ki vpije pred svojo lopo na vse grlo in vabi zijačaste v „komedijo“. Prav v slogu takih komedijantov vabijo „Bündlerji“ slovenskega kmeta v svoje društvo ter mu govorijo na dušo. V eni svojih zadnjih številok dokazuje ta list, da so največji škodljivci slovenskega kmeta njegovi narodni voditelji, kateri ga opozarjajo na neštne nemške zanjke. Ena takih zanjek je nemško denarno društvo, ki razpreza svoje mreže na slovenska posestva, ki jih potem na dražbi pokupujejo nemški bogataši in špekulantje. Najljubši so tem špekulantom skrbno gojeni in zaraščeni gozdi slovenskih posestnikov. Na te gozde se vržejo, izsekajo jih do zadnjega debla in pošljejo les gori v Nemčijo. In tudi na druge načine love Nemci v svoje zanjke slovenske posestnike z namenom, da jih preženo s svoje zemlje in tako polagoma pometó slovensko posest. Na take nevarnosti opozarjajo voditelji slovenskega naroda. Zaradi tega se je „Bauernzeitung“ z uprav židovsko priliznostjo spravila na slovenske kmete in jih svari pred njihovimi voditelji. Mej vrstami tega nemškega svarila pa se zlobno reži obraz nemškega in židovskega špekulanta ter razkosovalca kmetijske posesti na Koroškem. Rojaki na Koroškem, varujte se teh ljudi!

„Národna šola“ v Št. Jakobu v Rožu. Dne 17. januarja t. l. sem za našo „Narodno šolo“ po pošti dobil 5 kron. Na odrezku poštne nakaznice ni bilo nikakega imena, zapisane pa so bile besede: „Slovensko dekle v Št. Janžu v Rožni dolini s celim srcem pozdravlja „ladjo rešilko“ in pošilja majhno, a ne zadnjo pomoč“. — O ti zlato dekletce! Majhno pomoč le, praviš, da pošiljaš ladji rešilki? Pet kron res ni bogve kak kapital, a kdo jih je dal? Morebiti si jih dolgo zbirala in si si marsikako sladčico pritrkala? Morebiti si jih izprosila pri dobrih svojih starših ali pa si jih težko prislužila — vsekako dala si, kar si mogla; zato je tvoj dar velik! Dala si ga z dobrim srcem, zato je tvoj dar še večji! In dala si ga s srcem, ki gori za narod svoj in ga ljubi in mu hoče pomagati, in zato je tvoj dar res prav velik! — O da, takih src, takih hčér in sinov da bi narod slovenski imel več, ne bilo bi mu tako hudo in ne bil bi tako teptan in zaničevan! — Takšnih sinov in hčér pa národu nikakor ne morejo dati naše sedanje ljudske šole, ker tega ne morejo in ne smejo. Take značaje vzgaja le šola, ki ne bistri samo uma, ampak ki blaži tudi srce, šola, ki ne le uči, temveč in v prvi vrsti tudi vzgaja. To pa pri nas koroških Slovenceh delajo le naše „Narodne šole“. Zato: če hočemo narod svoj povzdigniti in mu dati značajnih sinov in hčér, dajmo mu narodnih šol, zasedaj najbolj potrebno „Národno šolo“ v Št. Jakobu v Rožu!

M. Ražun, župnik.

Primorsko.

„Naloga“ tržaških Nemcev.

Zadnjič smo poročali, da se v Trstu snuje nov velik denaren zavod za Slovane, „Jadranska banka“, katere naloga bode, podpirati jugoslovansko trgovino in industrijo ter za napredek iste prispevati s primernimi krediti.

Kakor je bilo pričakovati, je ta zadeva pri Nemcih naredila „slab utis“. Graška „Tagespošta“ izraža o tem svoje misli in pravi, da „Jadranska banka“ ne bo služila gospodarskim, marveč le poli-

tičnim namenom Jugoslovancov. Konečno s težkim vzdihom priznava, da „slovanstvo skuša z vsemi sredstvi, ustvariti si v jadranski metropoli trdno stališče in predvsem dobiti vpliv na kredit in trgovino, v kateri akciji da je „Živnostenska banka“ prevzela vodilno nalogo. Nemški kapital, kateremu ob Adriji vsekako še nedostaja narodne banke, žalibog ne spozna svojih nalog.“

Tej nemški jeremijadi bi imeli dostaviti pač edino to, da „nemški kapital ob Adriji“ prav dobro pozna svojo nalogo, tako dobro, da raste čez glavo celo že — italijanskemu kapitalu. O tem ne priča le nemška trgovina v Trstu, ki narašča od dne do dne, marveč tudi podjetje „Kranjske (?) industrijske družbe“ v Škedenju pri Trstu in več drugih podobnih pojavov. Taki in enaki pojavi nemške bohotnosti ob Adriji so pač napotili slovanske rodoljube, da ustanovijo zavod, ki bo izvrševal nekako protitežje nasproti nemškemu kapitalu, kar je tudi popolnoma naravno. Kajti Slovani so ob Adriji avtohtoni, domačini, Nemec pa je le prihajač, ki si le uzurpira „avtohtonstvo“ na tleh ob jadranskem morju. Tega razločka si Nemci pri „Tagespošti“ seveda nikakor razlagati ne morejo in jim ne gre v glavo. To je pač njihova stvar. Stvar „Jadranske banke“ pa bode, da kolikor mogoče oživetvori slovansko gospodarstvo in na tej podlagi seveda tudi politično samostojnost in v tem pogledu čakajo banke še velike naloge.

Streljanje z goriškega grada. Ta teden se vrše v goriški okolici taktične vojaške vaje, pri katerih se bode v prvič demonstriralo s topovi z goriškega grada.

Znamenja bližajoče se vojne? Kakor čitamo v primorskih listih, je italijanska vojna uprava določila 200 milijonov lir za utrdbeno dela na meji proti Avstriji. Italijanski vladni krogi opravičujejo ta korak s tem, češ, da tudi Avstrija močno utruje svojo mejo proti Italiji. Posebno je zavarovala Avstrija gorske prelaze itd. Vse to da je italijansko vlado napotilo do tega, da tudi s svoje strani kaj stori. Prijateljstvo med zaveznicama torej ni kdo ve kako iskreno, vpraša se le, kdo je — prej začel. Bombne afere v Trstu, obnašanje irredente, skrivno kroženje italijanskih bojnih ladij ob avstrijskem obrežju itd. itd. pač nikakor ne kaže, da bi Avstrija provocirala, marveč nasprotno.

Nemška predrznost v Trstu. Na državni gimnaziji v Trstu je dobil službo profesorja zopet neki Nemec, z imenom Wolf (nomen est omen!). Nekega dne so v njegovem razredu, v katerem poučuje — naravoslovje, slovenski dijaki šestošolci med seboj govorili slovenski. To pa je bilo pangermanskemu jogru tako zoperno, da je zahrulil nad dijaki v svoji zveličavni prusčini: „Vi, tam zadej, ne šepetajte, posebno pa ne v jeziku, katerega jaz ne razumem. Če hočete v svojem jeziku govoriti, pojdite v hotel Balkan!“ (Hotel „Balkan“ je namreč v „Narodnem Domu“.) Vedenje tega nemškega junaka je pač pokazalo, kako — domače se že čutijo pangermani v našem Trstu in da najbrže smatrajo le še za vprašanje časa, ko bo Prusija zasedla to — „prvo luko Vsenemčije.“ Pa recimo, da bi kje v Berlinu kak slovanski profesor kaj podobnega zaklical nemškemu dijaku, — kaj-li bi sledilo? Težko če bi ne pognali profesorja z bombami v zrak, ali najmanj bi ga „relegirali“. Slovenec pa potrpežljivo nastavi drugo lice, ako ga Prusak udari po enem!

Umrl je v Trstu Rihard Camber, hud časnikarski bojevnik zoper vladajočo magistratovo kliko. Zadela ga je srčna kap. V zadnjem času je bil izdajatelj lista „Il Sole“.

Doma in drugod.

Častno imenovanje na Jesenicah — razveljavljeno. Deželna vlada je razveljavila sklep občinskega odbora na Jesenicah, vsled katerega je bilo imenovanih za častne občane na Jesenicah 13 za občino zaslužnih Slovencev. Ta sklep je bil razveljavljen zaradi tega, ker dotična seja baje ni bila pravilno sklicana. V občinski seji dne 22. marca pa je bilo iznova izvoljenih prejšnjih 13 častnih občanov in kot 14. častni občan učitelj A. Razinger. Nemci trdijo, da bo sklep zopet razveljavljen, a nadejamo se, da jeseniški rodoljubi brez razlike strank še razdero nemške iluzije.

Slovensko gledališče. V nedeljo dne 26. t. m. je prva predstava nove izvirne narodne igre s petjem: „Testament“. — V torek, 28. t. m. ima g. Stanislav Orželski svoj častni večer in sicer se poje najpriljubljenejša Smetanova opera: „Prodana nevesta“.

„Društvo slovenskih književnikov in časnikarjev“ s sedežem v Ljubljani ima svoj ustanovni občni zbor v ponedeljek, dne 27. t. m., ob 8. uri zvečer v „Narodnem domu“. Na dnevnem redu so volitve odbora (9), nadzorstva (3) in častnega sodišča ter sklepanje o pristopu društva k zvezi slovenskih časnikarjev, event. k zvezi jugoslovanskih književnikov in časnikarjev. Društvu je namen književnike in časnikarje združevati in podpirati ter pospeševati slovensko književnost in časnikarstvo, ščititi koristi in varovati ugled književniškega in časnikarskega stanu in podpirati prave člane, njihove vdove in sirote ter si v ta namen ustanoviti poseben pokojninski zaklad. Ker se vrši že v kratkem kongres slovenskih žurnalistov v Voloskem, je treba, da se končno tudi Slovenci udeležijo tega kongresa z organizacijo svojega časnikarskega stanu, ki je bil doslej brez vsakega središča. Želeti je torej, da se ustanovnega občnega zbora društva slovenskih časnikarjev in književnikov kolikor možno udeležijo vsi časnikarji in književniki, povabljeni so pa tudi vsi rodoljubi, ki se zanimajo za prosopeh slovenske književnosti in slovenskega časnikarstva.

Novo ljubljansko pokopališče. Dne 18. t. m. so posvetili in postavili prvi kamen nove pokopališke cerkve, ki bo posvečena sv. križu. Upravno in ekonomično poslopje je že dovršeno, samo ometano še ni.

Prenapolnjena bolnica. Vodstvo cesar Fr. Jos. bolnice usmiljenih bratov v Kandiji pri Rudolfovem uljudno prosi p. n. občinstvo, naj blagovoli radi pomankanja prostora vsakdo popred vprašati, če je prostor, ker leže bolniki na tleh. S tem bi se olajšalo veliko truda in pota mnogim, katerih se radi prenapolnjenja ne more sprejeti. Ponesrečencem so vrata odprta vsako uro.

Tovarna za barvarski les na Fužinah je pogorela. Dne 21. t. m. okoli 9. ure zvečer je naznanil strel z Grada, da gori tovarna na Fužinah. Kmalu je bilo zbranih okoli goreče tovarne šest požarnih bramb z okoli 200 gasilec, a prej ni bilo mogoče udušiti ognja, da so Ljubljančani pripeljali svojo parno brizgalnico. Vsa tovarna s stroji je pogorela do tal, škode je okoli 120.000 kron.

Konkurenca kaznilnic malim obrtnikom postaja že neznosna. Ne le deželne, tudi celo c. k. državne kaznilnice, zadnje celo v večji meri, izvršujejo vsa mogoča dela, ki si jih je le možno misliti. Tako je v mesecu januarju t. l. poslala c. k. kaznilnica v Gradcu raznim uradom, med temi tudi vojaškimi, cenilnik, ki obsega nič manj kot 8, reci: osem pol! Tu se ti ponujajo vsi krojaški izdelki od nog do glave, tudi ženski izdelki, krila, celo korzeti itd., vse uniforme za vojaške in civilne uslužbenke; vsi lesni izdelki sobne in pisarniške oprave, kakor tudi oprave za vojašnice, telovadna orodja in drugo. Črevljarski, kartonažni kovinski in še mnogi drugi izdelki: skratka vsa v obrtno stroko spadajoča dela se na ta način usiljujejo. Prizadeti krogi: na noge!

Potovanje generalnega štaba bo letos po Kranjskem, in sicer v začetku maja. Potovanja se

udeleži 25 generalov in 20 častnikov generalnega štaba pod vodstvom podmaršala barona Becka.

„Stari Ilija“. izvirna narodna igra s petjem v treh dejanjih, spisal Ign. Borštnik, uprizori Narodna čitalnica v Kamniku v nedeljo dne 2. aprila 1905 v društveni dvorani.

Novi avstrijski poljski topovi so sedaj prestali izkušnje. Pravijo, da so to najboljši topovi novega časa. V oddaljenosti dveh kilometrov prodre projektil 90 cm. debel zid in tudi za njim napravi še mnogo škode. Zaporedoma so oddali iz enega topa 250 strelcev, ne da bi topova konstrukcija kaj trpela.

Velikemu podkupovanju na razstavi v Sant Louisu so prišli šele sedaj na sled. Zadnje tedne razstave se je razvila tajno pravcata kupčija z odlikovanji. Za razna odlikovanja so bili sestavljeni celotni stroki. Zadevo dobi skoraj gotovo sodišče v roke.

Mesto žensk. Edini kraj na svetu, kjer ženske več zaslužijo ko moški, je mesto Troy v državi Newyork, kakor zagotavlja neki ameriški list. Glavni opravke tu je izdelovanje ovratnikov, naprsnikov in pranje perila za pol države. V tovarnah in pralnicah je uslužbenih do 10.000 deklic, ki zaslužijo na teden po 60 do 100 K. V vodivnih službah zaslužijo na dan tudi po 20 K. Tudi moške delajo v obeh industrijah, a ker opravljajo le surova dela, pri strojih kot kurjači, snalžci itd., na teden ne zaslužijo več ko 40 do 45 kron. Ako se v Troyu poroči kaka deklica iz tovarne ali pralnice, napravijo velik spreved. Splošno pa ondote Evine hčere niso take ko drugod ter ne hrepene po zakonskem jarmu, in sicer iz čisto praktičnih vzrokov. Odreči se namreč nočejo svoji višji plači v prilog možu. 100 družic pri svatbi ni nič nenavadnega v Troyu, 30 do 40 družic ima vsaka nevesta. Ženin družicam ničesar ne daruje, pač pa prinese malo darilce vsako dekle, ki je povabljeno. V podporo mladi dvojici začetkom gospodinjstva se pred poroko napravi „Kuhinjska družba“, h kateri mora priti vsak gost z darilom. Potem je veselje veliko, ko pride eden s kotlom, drugi z loncem, tretji s peharjem, četrti z rešetom itd. Tako dobi dvojica vse kuhinjsko orodje. Perice in tovarniške delavke v Troyu dobe na teden skupno do 800.000 K ali na leto 40.000.000 K in mnoge, ki so bolj varčne, so si po bankah in drugih denarnih zavodih prisledile že lepo premoženje. Delodajalci skrbijo za dobra stanovanja; deklice imajo svoje klube in družbe ter udobno in prijetno žive. Tako so tovarniške delavke v Troyu brez dvoma najboljše plačane in najzadovoljnejše ženske na svetu.

Narodna čitalnica v Kamniku sprejme društvenega slugo.

Ponudbe naj se pošiljajo na čitalniški odbor ali pa na predsednika g. dr. Al. Kranta, odvetnika v Kamniku.

Tiskarskega učenca

sprejme tiskarna A. Slatnar v Kamniku.

Lekarnarja A. THIERRY-ja
BALZAM pristen le s trgovskosodno registrirano zeleno varstveno znamko z nuno.
Najstarejše domače sredstvo zoper prsne in pljučne bolezni, kašelj, izmečke, želodčni krč, pomanjkanje teka, pehanje iz želodca, zoper zgago, napenjanje, telesno zaprtje, influenco, zarane, zobne bolečine itd. Poštne prosto do vsake poštne postaje z zabojkom: 12 malih ali 6 velikih steklenic 5 kron, 60 malih ali 30 velikih 15 kron.

centifolijsko mazilo (iz vrtnice „rosa centifolia“).
To mazilo izvrstno deluje zoper vnetje. Pri vseh, še tako zastarelih bolečinah, poškodbah, ranah ima gotov uspeh, ali pa olajša bolečine. S poštino, pošto spremnico in z zavojem vred veljata 2 lončka K 3.60. Pristno le iz **lekarnarje pri angelju varhu A. Thierry-ja v Pregradi** pri Rogatcu, kamor je pošiljati naročila.
Popolno prepričanje o nenadomestljivosti teh sredstev dokazujejo Vam zvezki z več tisoč zahvalnimi pismi, ki se pridenajo vsaki pošiljati balzama zastoj ali pa se na željo posebej dopoljuje.

Naročajte in razširjajte „Naš List“!

Zdravje je največje bogastvo!

Kapljice sv. Marka.

Te glasovite in nenadkriljive kapljice SV. MARKA se uporabljajo za notranje in zunanje bolezni.

Osobito odstranjujejo trganje in otekanje po kosteh v nogi in roki ter ozdravijo vsak glavobol. Učinkujejo nedosegljivo in spasonosno pri želodčnih boleznih, ublažujejo katar, urejajo izmeček, odpravijo naduho, bolečine in krče, pospešujejo in zboljšujejo prebavo, čistijo kri in čreva. Preženó velike in male gliste ter vse od glist izhajajoče bolezni. Delujejo izbornó proti hripavosti in prehlajenju. Lečijo vse bolezni na jetrih in slezih ter koliko in ščipanje v želodcu. Odpravijo vsako mrzlico in vse iz nje izhajajoče bolezni. Te kapljice so najboljšo sredstvo proti bolezni na maternici in madronu ter ne bi smele raditega manjkati v nobeni meščanski in kmečki hiši. Dobivajo se samo: **Mestna lekarna, Zagreb**, zato naj se naročujejo točno pod naslovom:

Mestna lekarna, Zagreb, Markov trg št. 104, poleg cerkve sv. Marka.

Denar se pošilja naprej ali pa povzame. Manj kot ena dvanajstotina se ne pošilja.
Cena je naslednja in sicer franko
dostavljena na vsako pošto:
1 ducat (12 steklenic) 4— K.
2 ducata (24 steklenic) 8— K.
3 ducate (36 steklenic) 11— K.
4 ducate (48 steklenic) 14.60 K.
5 ducatov (60 steklenic) 17— K.

Ustanovljena l. 1360. **Mestna lekarna, Zagreb,** Ustanovljena l. 1360.
Markov trg št. 104, poleg cerkve sv. Marka.

Zdravje je največje bogastvo!